

روستا و توسعه، سال ۲۴، شماره ۹۳، بهار ۱۴۰۰

DOI: 10.30490/RVT.2020.324828.1141

مقاله پژوهشی

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر ظرفیت تحمل جامعه محلی: مطالعه موردی روستای کندلوس، شهرستان نوشهر

ولی نعمتی^۱، سجاد فردوسی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۵/۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۴/۸

چکیده

برنامه‌ریزی برای توسعه پایدار گردشگری در روستاها، در پی افزایش حضور گردشگران در این مناطق، امری ضروری است. در این راستا، تحقیق حاضر با هدف برآورد ظرفیت تحمل جامعه محلی نسبت به توسعه گردشگری روستایی انجام شد. روش تحلیل داده‌ها توصیفی-تحلیلی و جامعه آماری تحقیق شامل متخصصان مرتبط با موضوع تحقیق و اهالی روستای کندلوس (جامعه محلی) بود. روش تعیین ظرفیت تحمل جامعه محلی برگرفته از نظام ارزیابی زیست‌محیطی باتل مورد استفاده در

۱- نویسنده مسئول و مربی گروه مدیریت دولتی و گردشگری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
(nemati_v@yahoo.com)

۲- دانشجوی دکتری گردشگری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

ارزیابی اثرات زیست‌محیطی و حدود تغییرات قابل قبول بود. همچنین، به‌منظور نشان دادن سطح پایداری مقصد گردشگری، از دو نقشه بارومتر پایداری گردشگری (BTS) و آمونبای شاخص‌های پایداری گردشگری (ATSI) استفاده شد. نتایج نشان داد که بر اساس طبقه‌بندی بارومتر پایداری پرسکات-آلن، و با توجه به پارامتر حاصل‌شده (۰/۶۰۹)، ظرفیت تحمل جامعه محلی با قرارگیری در طبقه ۰/۸۰-۰/۶۱ از وضعیت نسبتاً پایدار برخوردار است.

کلیدواژه‌ها: ظرفیت تحمل، پایداری، گردشگری روستایی، جامعه محلی، کندلوس (روستا)، نوشهر (شهرستان).

مقدمه

تجارب متعدد در جهان نشان می‌دهند که هر جا گردشگری به‌طور اتفاقی و بدون برنامه‌ریزی، توسعه یافته است، مشکلات زیست‌محیطی و اجتماعی قابل توجهی را به‌همراه داشته و در بلندمدت مشکلات گردشگری بر فواید آن پیشی گرفته است؛ چراکه توسعه غیرقابل کنترل و فقدان مدیریت گردشگری مشکلات جدی اقتصادی و اجتماعی را برای جوامع محلی پدید می‌آورد. برخی تجارب در نواحی روستایی ایران با جاذبه‌های گردشگری از اثرات مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و زیست‌محیطی حکایت دارد، که گاه بار منفی حضور گردشگران همچون تهدید امنیت و سلامت جامعه، ازدحام و شلوغی، ترافیک سنگین، افزایش میزان جرم، کاهش بهداشت و... را نیز در پی داشته است و با کاستن از سطح کیفیت زندگی ساکنان مناطق اطراف، با پیامدهایی فراتر از تأثیرات مثبت همراه بوده، که خود به عدم رضایت و حمایت ساکنان از گردشگری و حضور گردشگر انجامیده است (Ahmadi et al., 2017; Anabestani et al., 2019). از این‌رو، باید برنامه‌ریزی در راستای گردشگری پایدار در نواحی روستایی بر اساس اهداف و اولویت‌های ساکنان صورت گیرد و برخی از محققان حتی گام را از این هم فراتر گذاشته، پیشنهاد می‌کنند که سطح فعالیت‌های گردشگری محلی تنها در صورت کسب اجازه قانونی از ساکنان ارتقا یابد (Cooke, 1982). در این راستا،

در روستاهای مقصد گردشگری، باید بار اصلی توسعه و مدیریت فعالیت‌های گردشگری بر دوش ساکنان محلی باشد. در قالب چنین رویکردی، نگرش و گرایش ساکنان محلی نقطه ثقل فعالیت برنامه‌ریزی در گردشگری به حساب می‌آید و مشارکت آنها به‌عنوان شتاب‌دهنده روند برنامه‌ریزی توسعه پایدار گردشگری مورد تأکید است (Blank, 1989).

در زمینه درک و شناخت واکنش و نگرش مردم نسبت به گردشگری، چندین روش و چارچوب مطرح شده و در قالب الگوها و نظریه‌های گوناگون در حوزه‌های توصیفی و تحلیلی، بدین موضوع پرداخته شده است (Beeton, 2006). از جمله چارچوب‌های تحلیلی که به معرفی و تبیین شاخص‌هایی در راستای تشریح و تحلیل رابطه میان نگرش ساکنان نسبت به گردشگری و پیامدهای آن می‌پردازد، نظریه مبادله اجتماعی است (Kim, 2002). بر اساس نظریه مبادله اجتماعی، ساکنان، گردشگری را بر اساس منافع یا هزینه‌های ایجادشده (درک‌شده) در برابر عرضه خدمات خود ارزیابی می‌کنند. در واقع، چگونگی ارزیابی مجموعه هزینه‌ها و منافع گردشگری از سوی ساکنان محلی بر نحوه نگرش آنها نسبت به گردشگری تأثیرگذار خواهد بود (Hernandez et al., 1996). در این راستا، پیامدهای گردشگری در دو بعد مطلوب (منفعت) و نامطلوب (هزینه) قابل دسته‌بندی است (Gursoy et al., 2002). از این‌رو، چنانچه پیامدهای مطلوب و منفعی که ساکنان دریافت می‌کنند، از نظر آنها، رضایت‌بخش باشد، گرچه این منافع در یک رابطه غیرمتعادل و نابرابر کسب شود، نگرش آنها به گردشگری مثبت خواهد بود و تا زمانی که ساکنان، منافع (پیامدهای مطلوب) حاصل از حضور گردشگران را بیش از هزینه‌های پرداختی و پیامدهای نامطلوب برآورد کنند، به مشارکت و همیاری در آن رابطه و پشتیبانی و حمایت از توسعه آن گرایش و تمایل نشان خواهند داد (Andereck and Vogt, 2000).

مطالعه نگرش ساکنان در ارتباط با تأثیرات گردشگری بیش از سی سال به‌عنوان یک موضوع پژوهش مهم مطرح بوده است. در دهه ۱۹۶۰، بیشتر بر جنبه‌های مثبت گردشگری و در دهه ۱۹۷۰، بر جنبه‌های منفی و در دهه ۱۹۸۰ نیز بر تعادل این دو جنبه تمرکز شده بود. با این

همه، در دهه ۱۹۷۰، تمرکز اصلی مطالعات بر نگرش ساکنان نسبت به گردشگری بوده است (Sroyetch, 2016). از این رو، با توجه به اهمیت نگرش ساکنان محلی نسبت به گردشگری، پژوهش‌های متعدد در این زمینه صورت گرفته که در ادامه، به برخی از آن‌ها پرداخته شده است.

مونترویو و همکاران (Monterrubio et al., 2018) به ارزیابی نگرش ساکنان از اثرات اقتصادی و اجتماعی گردشگری در سه مقصد برنامه‌ریزی شده در مکزیک پرداختند. نتایج نشان داد که گردشگری منافع چشمگیر در سطح خرد یا شخصی به ارمغان می‌آورد؛ برای نمونه، روابط قدرت نابرابر میان استراحتگاه‌های دولتی و اقامتگاه‌های محلی را تقویت می‌کند و درآمد اجتماعی و اقتصادی مرتبط با این نوع توسعه گردشگری منجر به وابستگی اقتصادی مردم محلی بدین مجموعه می‌شود. گارسیا و همکاران (García et al., 2015) در بررسی محدودیت‌های روش‌ها و نظریه‌های توسعه‌یافته برای مطالعه نگرش‌های ساکنان نسبت به گردشگری، نشان دادند که گردشگری بر مناطق اطراف در تمام ابعاد اقتصادی و اجتماعی و زیست‌محیطی هم دارای اثرات مثبت و هم منفی است. بلسیک و همکاران (Blešić et al., 2014) به شناسایی روابط میان ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی و نگرش ساکنان و توسعه گردشگری پرداختند. نتایج نشان داد که ارزیابی ساکنان از تأثیرات اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی بسته به ویژگی‌های اجتماعی و جمعیت‌شناختی آنها متنوع است؛ همچنین، نگرش ساکنان درگیر در صنعت گردشگری نسبت به توسعه گردشگری در مقایسه با ساکنانی که در این صنعت دخیل نیستند، به گونه‌ای معنی‌دار، مثبت است. لپ (Lepp, 2007)، در پژوهشی با عنوان «نگرش ساکنان نسبت به گردشگری»، بدین نتیجه رسید که برداشت ساکنان نسبت به گردشگری مثبت و موافق بوده، که برآمده از باور آنها به تأثیرگذاری گردشگری در زمینه رشد و گسترش جامعه، ارتقای بازارهای کشاورزی، تولید در بازار و سرانجام، خوشبختی و رفاه تصادفی است. لنگفورد و هاوارد (Lankford and Howard, 1994) یک رویکرد تفکیکی را مطرح کردند که در آن، هزینه و منافع بخش‌ها یا گروه‌های مختلف ارزیابی می‌شود؛ و بدین

ترتیب، نگرش افراد فعال در راستای نیازهای گردشگران، در مقایسه با افرادی که ارتباطی با گردشگری ندارند، نسبت به گردشگری مثبت تر است. فردوسی (Ferdowsi, 2018) به بررسی ظرفیت تحمل توسعه گردشگری در بندر گز پرداخت. نتایج حاکی از آن بود که ظرفیت تحمل جامعه میزبان نسبت به توسعه گردشگری در وضعیت نسبتاً پایدار و متوسط قرار دارد؛ همچنین، صاحبان کسب و کار گردشگری در ارتباط با شاخص‌های اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی، به ترتیب، برابر با ۰/۷۳۸، ۰/۶۹۶ و ۰/۶۷۵ محاسبه شد که نسبت به دو گروه ساکنان و مسئولان، نگرشی مثبت تر نسبت به گردشگری داشتند و با توسعه آن موافق بودند. در این میان، مسئولان نیز موافق با توسعه گردشگری بودند، اما نسبت به دو گروه صاحبان کسب و کار گردشگری و ساکنان، نگرشی سخت گیرانه تر داشتند. عادل (Adeli, 2012) به بررسی نگرش جامعه میزبان نسبت به گردشگری و پیامدهای آن در یک بافت زنده تاریخی پرداخت. یافته‌ها حاکی از آن بود که هر سه گروه ساکنان محلی (با امتیاز میانگین ۳/۶۵)، کسبه محلی (با امتیاز میانگین ۴/۰۰)، و کارشناسان (با امتیاز میانگین ۳/۴۵) از گردشگری و توسعه آن در ارتباط با ابعاد اقتصادی، اجتماعی، و محیطی حمایت می‌کنند که البته، در این میان، کسبه محلی به لحاظ منافع اقتصادی بیشتر ناشی از حضور گردشگران، نگرشی مثبت تر نسبت به گردشگری دارند. رهنمایی و همکاران (Rahnamaei et al., 2008) به بررسی و تعیین ظرفیت تحمل حوزه گردشگری کلاردشت در ارتباط با نوع گردشگران (اقامتی و خانه دوم) پرداختند. نتایج حاکی از آن بود که ضمن نگرش مثبت جامعه میزبان نسبت به گردشگران اقامتی و توسعه آن (۸۳/۵ درصد موافق)، میان سه گروه ساکنان معمولی، فعالان تجاری و خدماتی، و مسئولان بخش عمومی، تفاوت معنی‌دار وجود ندارد، که دلیل آن منتفع شدن هر سه گروه یادشده از مزایای گردشگران اقامتی عنوان شده و در مقابل، ظرفیت تحمل جامعه میزبان نسبت به گردشگران خانه دوم به آستانه خود رسیده است و از سوی مردم حمایت نمی‌شود (۷۲/۶ درصد مخالف). بنابراین، بسیار اهمیت دارد که در هرگونه برنامه‌ریزی برای توسعه پایدار گردشگری در نواحی روستایی، میزان، حجم و نواحی مورد بازدید گردشگران و همچنین، ارتباط آنها با

ظرفیت تحمل منطقه مد نظر قرار گیرد (Pourashouri, 2001). در این راستا، ظرفیت تحمل مقصد عبارت است از: تعداد بازدیدکنندگانی که می‌توانند در یک مقصد حضور داشته باشند، قبل از اینکه اثرات منفی آنها بر محیط زیست و نگرش روان‌شناختی گردشگران یا بر سطح پذیرش جامعه میزبان نمایان شود (Martin and Uysal, 1990). تعیین ظرفیت تحمل مقصد نیازمند توجه به نگرش‌ها و قضاوت ارزشی ساکنان و گردشگران بوده و در واقع، در مواجهه با این مفهوم پیچیده، یک نوع ارزیابی ذهنی است (Wight, 1993). از این رو، در تعیین ظرفیت تحمل مقصد گردشگری، عموماً از شاخص‌های ذهنی منعکس‌کننده نحوه نگرش و قضاوت‌های ذهنی افراد استفاده می‌شود (Rahnamaei et al., 2008). شایان یادآوری است که در راستای ارزیابی ظرفیت تحمل مقصد گردشگری، باید به سنجش ظرفیت تحمل محیط، گردشگران و جامعه محلی پرداخت؛ با این حال، در پژوهش حاضر، با توجه به گستردگی موضوع ظرفیت تحمل و همچنین، هدف تحقیق حاضر مبنی بر تبیین اثرات توسعه گردشگری بر ظرفیت تحمل جامعه محلی، به بررسی ظرفیت تحمل جامعه محلی پرداخته شده است، که از طریق ارزیابی قضاوت‌های ذهنی افراد در خصوص توسعه گردشگری در محل زندگی آنها انجام می‌پذیرد.

در این راستا، روستای کندلوس از توابع شهرستان نوشهر در استان مازندران، با جاذبه‌های طبیعی، قابلیت تفریحی، ورزشی و طبیعت‌گردی، در زمینه گردشگری از اهمیت قابل توجه برخوردار است. روستای کندلوس، هر ساله به‌ویژه در ایام تعطیلات نوروزی و تابستانی، پذیرای بازدیدکنندگان زیادی از مناطق مختلف بوده و قرارگیری آن در جوار کلان‌شهر تهران امکان حضور چشمگیر گردشگران را در این روستا فراهم کرده است. بر این اساس، پژوهش حاضر، با هدف برآورد ظرفیت تحمل جامعه محلی، در پی پاسخ‌بدین پرسش است که «ظرفیت تحمل جامعه محلی در ارتباط با توسعه گردشگری روستایی در چه سطحی است؟». نوآوری پژوهش حاضر در روش مورد استفاده آن برای برآورد ظرفیت تحمل جامعه محلی است، به گونه‌ای که میزان باقی‌مانده کل ظرفیت تحمل گردشگری را بیان می‌دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر، از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش تحلیل داده‌ها، توصیفی - تحلیلی است. به منظور جمع آوری داده‌های اولیه، از مشاهده میدانی و پرسشنامه استفاده شده و جامعه آماری تحقیق شامل متخصصان مرتبط با موضوع تحقیق و همچنین، اهالی روستای کندلوس (جامعه محلی) در قالب سه دسته ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولان است. تعداد جامعه آماری اهالی روستای کندلوس ۱۰۹۲ نفر است (SCI, 2016). در خصوص تعداد جامعه آماری متخصصان، با توجه به نامشخص بودن حجم جامعه، تعداد پانزده پرسشنامه در نظر گرفته شد. شایان یادآوری است که در پژوهش‌های مبتنی بر نظرات متخصصان، با توجه به محدودیت تعداد متخصصان در اکثر موارد، روش‌هایی همچون روش‌های آماری متکی به تعداد نمونه نیستند، چراکه نیازی به استفاده از توزیع نرمال و خواص آن در این نوع از تحقیقات نیست. به طور معمول، در این روش‌ها، با تعداد نظرات دست کم هشت متخصص نیز نتایج قابل قبول حاصل می‌شود (Garfield et al., 2015). در تحقیق حاضر، برای توزیع پرسشنامه متخصصان، از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شده و همچنین، نمونه‌گیری از جامعه محلی به روش تصادفی طبقه‌ای نامتناسب در میان سه دسته ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولان انجام شده است که در این خصوص، به منظور نمونه‌گیری از ساکنان، از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و نمونه‌گیری از صاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولان، از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شده است. حجم نمونه مورد بررسی برای توزیع پرسشنامه جامعه محلی، با استفاده از روش کوکران با سطح خطای پنج درصد، برابر با ۲۸۴ نفر (۲۱۱ نفر ساکنان، ۶۲ نفر صاحبان کسب و کار گردشگری، و یازده نفر مسئولان) مد نظر بوده است. در تحقیق حاضر، به منظور تعیین روایی پرسشنامه، از روایی محتوایی استفاده شده است، بدین ترتیب که سؤالات پرسشنامه، پس از بررسی ادبیات موضوع و تحقیق‌های مرتبط و با توجه به نحوه طرح سؤالات در پرسشنامه‌های استاندارد، طراحی شد و سپس، به تأیید پانزده تن از کارشناسان و متخصصان این حوزه رسید. همچنین، به منظور سنجش پایایی پرسشنامه، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده

شد که در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی، پرسشنامه جامعه میزبان، به ترتیب، با ضرایب ۰/۷۹۳، ۰/۷۲۲ و ۰/۸۱۱، همچنین، پرسشنامه متخصصان، به ترتیب، با ضرایب ۰/۷۶۳، ۰/۷۹۷ و ۰/۸۱۱ قابل قبول ارزیابی شدند.

روش تعیین ظرفیت تحمل جامعه محلی در تحقیق حاضر برگرفته از مطالعه بهاتاچاریا و ساجیترا (Bhattacharya and Suchitra, 2003) است. این روش از نظام ارزیابی زیست‌محیطی باتل^۱ اقتباس شده است که در ارزیابی اثرات زیست‌محیطی^۲ و حدود تغییرات قابل قبول^۳ استفاده می‌شود. در این روش، فرض بر این است که یک مقصد گردشگری، پیش از هرگونه اقدامی، دارای ظرفیت تحمل صد درصد است که به مرور، با شروع فعالیت‌های گردشگری، ظرفیت مقصد گردشگری رو به کاهش می‌نهد (Sankar, 2003). به منظور تعیین ظرفیت تحمل جامعه محلی، ابتدا از متخصصان خواسته شد تا ضریب اهمیت مؤلفه^۴ در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در ارتباط با محدوده مطالعاتی و همچنین، اهمیت پارامتریک^۵ به تفکیک سه مؤلفه یادشده را با استفاده از طیف پنج‌قسمتی لیکرت مشخص کنند. سپس، از جامعه محلی شامل سه گروه ساکنان، صاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولان خواسته شد تا موافقت یا مخالفت خود را با شاخص‌های هر کدام از مؤلفه‌های یادشده بر اساس طیف پنج‌قسمتی لیکرت بیان کنند. بدین منظور، مراحل^۶ گانه زیر انجام پذیرفته است (Bhattacharya and Suchitra, 2003):

مرحله اول: طبق رابطه (۱)، اهمیت نسبی هر مؤلفه توسط متخصصان با استفاده از طیف پنج‌قسمتی لیکرت تعیین شده و نتیجه محاسبات در جدول ۲ آمده است:

$$RII_c = \frac{\sum W_c}{A \times N} \quad c=1,2,3,\dots,n \quad (1)$$

1. Battelle Environmental Evaluation System (BEES)
2. Environmental Impact Assessment (EIA)
3. Limits Of Acceptable Change (LAC)
4. Component Importance Value (CIV)
5. Parametric Importance Unit (PIU)

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

RII = اهمیت نسبی مؤلفه^۱

W = وزن مؤلفه

A = بیشترین وزن (در تحقیق حاضر، ۵)

N = تعداد پاسخ‌دهندگان (در تحقیق، ۱۵)

مرحله دوم: طبق رابطه (۲)، ضریب اهمیت هر مؤلفه تعیین شده و نتیجه محاسبات در جدول ۲ آمده است.

$$CIV_c = \frac{RII_c}{\sum RII_c} \quad c=1,2,3,\dots,n \quad (2)$$

CIV = ضریب اهمیت مؤلفه

RII = اهمیت نسبی مؤلفه

مرحله سوم: طبق رابطه (۳)، اهمیت نسبی شاخص‌ها توسط متخصصان با استفاده از طیف پنج‌قسمتی لیکرت تعیین شده و نتیجه محاسبات در جدول ۳ آمده است:

$$RII_i = \frac{\sum W_i}{A \times N} \quad i=1,2,3,\dots,n \quad (3)$$

RII = اهمیت نسبی شاخص

W = وزن شاخص

A = بیشترین وزن (در این تحقیق، ۵ است)

N = تعداد پاسخ‌دهندگان (در این تحقیق، ۱۵ نفر)

مرحله چهارم: طبق رابطه (۴)، اهمیت پارامتریک هر شاخص تعیین شده و نتیجه محاسبات در جدول ۳ آمده است:

$$PIU_i = \frac{RII_i}{\sum RII_i} \quad i=1,2,3,\dots,n \quad (4)$$

PIU = اهمیت پارامتریک

RII = اهمیت نسبی شاخص

مرحله پنجم: طبق رابطه (۵)، کیفیت هر شاخص توسط جامعه میزبان با استفاده از طیف پنج‌قسمتی لیکرت، تعیین شده است. بر این اساس، به منظور لحاظ کردن ماهیت مثبت و منفی شاخص‌ها در محاسبات، درصد موافقت با شاخص‌های منفی از عدد یک کم می‌شود و قدر

1. Relative Importance Index (RII)

مطلق آن در محاسبات لحاظ می‌شود؛ در واقع، بدین ترتیب، شاخص‌های مثبت و منفی با یکدیگر همگن می‌شوند، به گونه‌ای که در ارتباط با شاخص‌های مثبت، «درصد موافقت با اثرات مثبت» لحاظ و در خصوص شاخص‌های منفی، «درصد موافقت با عدم اثرات منفی» محاسبه شده و نتیجه محاسبات در جدول ۴ آمده است:

$$IQU_i = \begin{cases} SA_i \div 100, & \text{and } i = \text{positive} \\ |(SA_i \div 100) - 1|, & \text{and } i = \text{negative} \end{cases} \quad i=1,2,3,\dots,n \quad (5)$$

IQU = کیفیت شاخص^۱

SA = درصد موافقت ذی‌نفعان^۲

مرحله ششم: طبق رابطه (۶)، تأثیرپذیری ظرفیت تحمل از هر شاخص محاسبه شده و نتیجه محاسبات در جدول ۴ آمده است:

$$CCIU_i = PIU_i \times IQU_i \quad i=1,2,3,\dots,n \quad (6)$$

CCIU = تأثیرپذیری ظرفیت تحمل^۳ (از هر شاخص)

PIU = اهمیت پارامتریک (بر اساس نظر متخصصان)

IQU = کیفیت شاخص (بر اساس نظر جامعه میزبان)

مرحله هفتم: طبق رابطه (۷)، تأثیرپذیری کل ظرفیت تحمل^۴ از هر مؤلفه محاسبه شده و نتیجه محاسبات در جدول ۴ آمده است:

$$TCCIU_c = \sum CCIU_{ci} \quad c \text{ and } i=1,2,3,\dots,n \quad (7)$$

TCCIU = تأثیرپذیری کل ظرفیت تحمل (از هر مؤلفه)

CCIU = تأثیرپذیری ظرفیت تحمل (از هر شاخص)

مرحله هشتم: طبق رابطه (۸)، باقی‌مانده ظرفیت تحمل گردشگری هر مؤلفه محاسبه شده و نتیجه محاسبات در جدول ۵ آمده است:

-
1. Indicator Quality Unit (IQU)
  2. Stakeholder Agreement (SA)
  3. Carrying Capacity Impact Unit (CCIU)
  4. Total Carrying Capacity Impact Unit (TCCIU)

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

$$RCCT_c = TCCIU_c \times CIV_c \quad c=1,2,3,\dots,n \quad (8)$$

RCCT = باقی مانده ظرفیت تحمل گردشگری^۱ (هر مؤلفه)

TCCIU = تأثیرپذیری کل ظرفیت تحمل (از هر مؤلفه)

CIV = ضریب اهمیت مؤلفه

مرحله نهم: طبق رابطه (۹)، باقی مانده کل ظرفیت تحمل گردشگری^۲ محاسبه شده و نتیجه محاسبات در جدول ۵ آمده است:

$$TRCCT = \sum RCCT_c \quad c=1,2,3,\dots,n \quad (9)$$

TRCCT = باقی مانده کل ظرفیت تحمل گردشگری

RCCT = باقی مانده ظرفیت تحمل گردشگری (هر مؤلفه)

در پایان، با استناد به طبقه بندی بارومتر پایداری پرسکات- آلن^۳، وضعیت ظرفیت تحمل گردشگری جامعه محلی ارزیابی شده و همچنین، به منظور نشان دادن سطح پایداری مقصد گردشگری بر اساس شاخص ها و مؤلفه های مورد بررسی، از دو نقشه بارومتر پایداری گردشگری^۴ و آموئبا شاخص های پایداری گردشگری^۵ استفاده شده است.^۶

جدول ۱- طبقات پنج گانه بارومتر پایداری

وضعیت پایداری	ارزش	معادل
پایدار	۸۱-۱۰۰	۰/۸۱-۱
نسبتاً پایدار	۶۱-۸۰	۰/۶۱-۰/۸۰
متوسط	۴۱-۶۰	۰/۴۱-۰/۶۰
نسبتاً ناپایدار	۲۱-۴۰	۰/۲۱-۰/۴۰
ناپایدار	۱-۲۰	۰/۱۰-۰/۲۰

مأخذ: پرسکات- آلن (Prescott-Allen, 1997)

1. Remaining Carrying Capacity For Tourism (RCCT)
2. Total Remaining Carrying Capacity For Tourism (TRCCT)
3. Prescott-Allen
4. Barometer of Tourism Sustainability (BTS)
5. AMOEBA of Tourism Sustainability Indicators (ATSI)

۶- واژه آموئبا در عنوان نقشه آموئبا شاخص های پایداری گردشگری (ATSI) بر ساخته از عبارتی در زبان هلندی به مفهوم «روش عمومی توصیف و ارزیابی زیست بوم» است.

قلمرو جغرافیایی تحقیق

قلمرو مکانی تحقیق حاضر روستای کندلوس از توابع بخش کجور واقع در فاصله ۷۵ کیلومتری جنوب شرقی نوشهر است. بر اساس یافته‌های باستان‌شناسان، پیشینه تاریخی روستای کندلوس به هزاره سوم قبل از میلاد می‌رسد. بر پایه نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت این روستا ۱۰۹۲ نفر است. جمعیت روستای کندلوس در زمستان‌ها کاهش می‌یابد و در تابستان‌ها به دلیل آب‌وهوای خوش و بیلابلی منطقه، افزایش می‌یابد. درآمد اکثر مردم روستای کندلوس از طریق فعالیت‌های زراعی، دامداری و باغداری تأمین می‌شود. گروهی از مردم روستا نیز در بخش خدمات و صنایع دستی اشتغال دارند. گندم و جو از محصولات عمده زراعی روستای کندلوس و سیب، هلو و چهارمغز از محصولات مهم باغی آن به‌شمار می‌رود. همچنین، دامداری سنتی و پرورش طیور در این روستا رواج دارد. شرایط اقلیمی و موقعیت مناسب جغرافیایی روستا زمینه را برای تولید انواع گل‌ها و گیاهان دارویی فراهم آورده است. تولید گیاهان دارویی یکی از منابع مهم درآمد مردم این روستاست. آب‌وهوای مطبوع و چشمه‌های آب معدنی شکوه و جذابیتی خاص به روستای کندلوس بخشیده است. علاوه بر جاذبه‌های طبیعی، وجود دو موزه مردم‌شناسی و گیاهان دارویی نیز در شهرت یافتن کندلوس موثر بوده است. در مجموع، روستای کندلوس، به دلیل وجود موزه مردم‌شناسی، موزه گیاهان دارویی، جاذبه‌های کوهستانی و بیلابلی و دارا بودن مراکز اقامتی و خدمات گردشگری، از شهرت فراوان برخوردار است. از این رو، سالانه هزاران نفر از نقاط مختلف ایران و گردشگران کشورهای دیگر از این روستا بازدید می‌کنند.

نتایج و بحث

در پژوهش حاضر، اهمیت نسبی هر کدام از مؤلفه‌ها طبق رابطه (۱) و همچنین، ضریب اهمیت هر مؤلفه طبق رابطه (۲) تعیین شده است.

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

جدول ۲- اهمیت نسبی و ضریب اهمیت هر مؤلفه از دیدگاه متخصصان

CIV	RII	حوزه
۰/۳۶۲	۰/۸۴۰	اجتماعی
۰/۳۰۵	۰/۷۰۷	اقتصادی
۰/۳۳۳	۰/۷۷۳	زیست محیطی

مأخذ: یافته‌های پژوهش

طبق جدول ۲، از نظر متخصصان در زمینه توسعه گردشگری، مؤلفه اجتماعی از اهمیت بیشتری برخوردار است و باید در اولویت اول برنامه‌ریزان قرار گیرد، زیرا در صورتی گردشگری مورد حمایت جامعه میزبان قرار می‌گیرد که منافع اجتماعی برای آنها داشته باشد. بر این اساس، مؤلفه اجتماعی با امتیاز ۰/۸۴۰ بیشترین اهمیت را داشته و پس از آن، مؤلفه‌های زیست محیطی و اقتصادی با امتیازهای ۰/۷۷۳ و ۰/۷۰۷ قرار گرفته‌اند.

در ادامه، طبق رابطه‌های (۳) و (۴)، اهمیت نسبی شاخص‌ها و اهمیت پارامتریک هر کدام از آنها بر اساس نظر متخصصان محاسبه شده، که نتایج آن در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳- اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک شاخص‌ها از دیدگاه متخصصان

ردیف	شاخص‌ها	RII	PIU
شاخص‌های اقتصادی			
۱	گردشگری موجب ایجاد و افزایش فرصت‌های شغلی برای ساکنان شده است (+)	۰/۸۹۳	۰/۰۹۹
۲	گردشگری موجب افزایش هزینه زندگی شده است (-)	۰/۶۵۳	۰/۰۷۲
۳	گردشگری موجب افزایش سطح درآمد ساکنان شده است (+)	۰/۸۱۳	۰/۰۹۰
۴	گردشگری موجب جلب سرمایه‌های کلان به روستا شده است (+)	۰/۶۸۰	۰/۰۷۵
۵	گردشگری موجب متنوع‌سازی مشاغل شده است (+)	۰/۸۶۷	۰/۰۹۶
۶	گردشگری موجب تغییر شغل افراد بومی شده است (-)	۰/۶۲۷	۰/۰۶۹
۷	گردشگری موجب افزایش مشاغل فصلی و نوسان درآمدی شده است (-)	۰/۶۸۰	۰/۰۷۵
۸	گردشگری موجب کاهش بیکاری شده است (+)	۰/۹۰۷	۰/۱۰۰
۹	گردشگری موجب افزایش قیمت زمین و مستغلات شده است (-)	۰/۷۷۳	۰/۰۸۵
۱۰	گردشگری موجب افزایش قیمت بسیاری از کالاها و خدمات شده است (-)	۰/۸۲۷	۰/۰۹۱
۱۱	گردشگری موجب اشغال فعالیت‌های سودآور گردشگری توسط افراد غیربومی شده است (-)	۰/۶۶۷	۰/۰۷۴
۱۲	گردشگری موجب ورود افراد سودجو و ایجاد مشاغل کاذب شده است (-)	۰/۶۶۷	۰/۰۷۴

ردیف	شاخص‌ها	RII	PIU
شاخص‌های زیست‌محیطی			
۱۳	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش آلودگی صوتی در روستا شده است (-)	۰/۶۲۷	۰/۰۷۲
۱۴	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش ساخت‌وساز در اراضی زراعی روستا شده است (-)	۰/۷۴۷	۰/۰۸۶
۱۵	گردشگری موجب افزایش مشکلات بهداشتی و دفع فاضلاب در محدوده روستا شده است (-)	۰/۷۴۷	۰/۰۸۶
۱۶	گردشگری موجب تخریب و فرسایش اراضی روستا شده است (-)	۰/۷۰۷	۰/۰۸۲
۱۷	گردشگری موجب تخریب پوشش گیاهی محیط روستا شده است (-)	۰/۵۶۰	۰/۰۶۵
۱۸	گردشگری موجب تخریب و تغییر چشم‌اندازهای طبیعی روستا شده است (-)	۰/۶۶۷	۰/۰۷۷
۱۹	گردشگری موجب تخریب زیستگاه‌های پرندگان و حیوانات در منطقه شده است (-)	۰/۶۵۳	۰/۰۷۶
۲۰	گردشگری موجب افزایش برنامه‌های آگاه‌سازی به منظور حفاظت از منابع طبیعی شده است (+)	۰/۶۵۳	۰/۰۷۶
۲۱	گردشگری موجب افزایش حساسیت نسبت به حفاظت از محیط زیست روستا شده است (+)	۰/۶۶۷	۰/۰۷۷
۲۲	گردشگری موجب توجه بیشتر به بهداشت و نظافت در محدوده روستا شده است (+)	۰/۶۶۷	۰/۰۷۷
۲۳	گردشگری موجب افزایش اقداماتی برای رشد کیفیت چشم‌اندازهای محدوده روستا شده است (+)	۰/۶۱۳	۰/۰۷۱
۲۴	گردشگری موجب افزایش میزان زباله و مواد زائد شده است (-)	۰/۷۰۷	۰/۰۸۲
۲۵	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش آلودگی آب‌وهوا شده است (-)	۰/۶۴۰	۰/۰۷۴
شاخص‌های اجتماعی			
۲۶	گردشگری موجب تقلید ساکنان از فرهنگ و رفتار و پوشش نامناسب گردشگران شده است (-)	۰/۷۰۷	۰/۰۶۶
۲۷	گردشگری موجب ترویج و احیای فرهنگ و آداب و رسوم ساکنان شده است (+)	۰/۶۶۷	۰/۰۶۲
۲۸	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش ناامنی و جرم و جنایت در محل زندگی ساکنان شده است (-)	۰/۶۲۷	۰/۰۵۸
۲۹	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش ازدحام و شلوغی در محل زندگی ساکنان شده است (-)	۰/۶۵۳	۰/۰۶۱
۳۰	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش تضاد اجتماعی و طبقاتی میان ساکنان شده است (-)	۰/۵۲۳	۰/۰۵۰
۳۱	گردشگری موجب بهبود خدمات و تسهیلات عمومی شده است (+)	۰/۶۸۰	۰/۰۶۳
۳۲	گردشگری موجب ایجاد مشکلات فرهنگی برای ساکنان شده است (-)	۰/۶۲۷	۰/۰۵۸
۳۳	گردشگری موجب گسترش کالاهای لوکس و مصرف‌گرایی در میان ساکنان شده است (-)	۰/۶۲۷	۰/۰۵۸
۳۴	گردشگری موجب تضعیف فرهنگ و آداب و رسوم اصیل ساکنان شده است (-)	۰/۶۲۷	۰/۰۵۸
۳۵	گردشگری موجب افزایش سطح دانش و آگاهی ساکنان شده است (+)	۰/۵۴۷	۰/۰۵۱
۳۶	گردشگری موجب ارتقای سطح زندگی مردم شده است (+)	۰/۵۸۷	۰/۰۵۵

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

ردیف	شاخص‌ها	RII	PIU
۳۷	گردشگری موجب بهبود امکانات تفریحی برای جامعه محلی شده است (+)	۰/۵۷۳	۰/۰۵۳
۳۸	گردشگری موجب کاهش کیفیت زندگی ساکنان شده است (-)	۰/۶۰۰	۰/۰۵۶
۳۹	گردشگری موجب کاهش دسترسی ساکنان به امکانات و فضاهای تفریحی شده است (-)	۰/۵۲۰	۰/۰۴۸
۴۰	گردشگری موجب استفاده بیش از حد از فضاها و مکان‌های تفریحی شده است (-)	۰/۵۰۷	۰/۰۴۷
۴۱	گردشگری موجب کاهش انسجام و صمیمیت خانوادگی و اجتماعی ساکنان شده است (-)	۰/۵۶۰	۰/۰۵۲
۴۲	گردشگری موجب تبادل فرهنگی مثبت با گردشگران شده است (+)	۰/۵۸۷	۰/۰۵۵
۴۳	گردشگری موجب افزایش حس مهمان‌نوازی میان ساکنان شده است (+)	۰/۵۳۳	۰/۰۵۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول ۳، توافق نظر متخصصان در خصوص وضعیت شاخص‌های مورد نظر در محدوده مطالعاتی بررسی شده است. بر این اساس، در حوزه اقتصادی، بیشترین توافق نظر در میان متخصصان در مورد شاخص «گردشگری موجب کاهش بیکاری شده است»، با اهمیت نسبی ۰/۹۰۷ و اهمیت پارامتریک ۰/۱۰۰ است؛ در حوزه زیست‌محیطی، بیشترین توافق نظر در میان متخصصان در مورد دو شاخص «گردشگری موجب ایجاد یا افزایش ساخت‌وساز در اراضی زراعی روستا شده است» و «گردشگری موجب افزایش مشکلات بهداشتی و دفع فاضلاب در محدوده روستا شده است» هر کدام با اهمیت نسبی ۰/۷۴۷ و اهمیت پارامتریک ۰/۰۸۶ است؛ همچنین، در حوزه اجتماعی، شاخص «گردشگری موجب تقلید ساکنان از فرهنگ و رفتار و پوشش نامناسب گردشگران شده است»، به ترتیب، با اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک ۰/۷۰۷ و ۰/۰۶۶، بیشترین توافق نظر را در میان متخصصان کسب کرده است. در ادامه، کیفیت هر شاخص بر اساس رابطه (۵) طبق نظر جامعه میزبان، و همچنین، تأثیرپذیری ظرفیت تحمل از هر شاخص طبق رابطه (۶) و تأثیرپذیری کل ظرفیت تحمل از هر مؤلفه طبق رابطه (۷) محاسبه شده است (جدول ۴).

جدول ۴- درصد موافقت، کیفیت شاخص و تأثیر پذیری ظرفیت تحمل

مسئولان			صاحبان کسب و کار گردشگری				ساکنان			شاخص		
CCIU	PIU	IQU	SA (درصد)	CCIU	PIU	IQU	SA (درصد)	CCIU	PIU		IQU	SA (درصد)
شاخص‌های اقتصادی												
۰/۰۶۱	۰/۰۹۹	۰/۶۲۱	۶۲/۱۲۱	۰/۰۷۹	۰/۰۹۹	۰/۸۰۴	۸۰/۳۷۶	۰/۰۶۴	۰/۰۹۹	۰/۶۴۵	۶۴/۴۵۵	۱
۰/۰۴۳	۰/۰۷۲	۰/۵۹۱	۴۰/۹۰۹	۰/۰۴۳	۰/۰۷۲	۰/۵۹۷	۴۰/۳۲۳	۰/۰۴۳	۰/۰۷۲	۰/۵۹۶	۴۰/۴۴۲	۲
۰/۰۵۷	۰/۰۹۰	۰/۶۳۶	۶۳/۶۳۶	۰/۰۶۷	۰/۰۹۰	۰/۷۵۰	۷۵/۱۰۰	۰/۰۵۷	۰/۰۹۰	۰/۶۳۷	۶۳/۷۴۴	۳
۰/۰۴۲	۰/۰۷۵	۰/۵۶۱	۵۶/۰۶۱	۰/۰۴۸	۰/۰۷۵	۰/۶۴۲	۶۴/۱۲۷	۰/۰۳۰	۰/۰۷۵	۰/۳۹۷	۳۹/۶۵۲	۴
۰/۰۶۱	۰/۰۹۶	۰/۶۳۶	۶۳/۶۳۶	۰/۰۶۲	۰/۰۹۶	۰/۶۴۵	۶۴/۵۱۶	۰/۰۵۵	۰/۰۹۶	۰/۵۷۹	۵۷/۸۹۹	۵
۰/۰۳۰	۰/۰۶۹	۰/۴۳۹	۵۶/۰۶۱	۰/۰۳۹	۰/۰۶۹	۰/۵۶۲	۴۳/۸۱۷	۰/۰۴۲	۰/۰۶۹	۰/۶۰۵	۳۹/۴۹۴	۶
۰/۰۴۲	۰/۰۷۵	۰/۵۶۱	۴۳/۹۳۹	۰/۰۴۷	۰/۰۷۵	۰/۶۳۲	۳۶/۸۲۸	۰/۰۴۴	۰/۰۷۵	۰/۵۹۱	۴۰/۹۱۶	۷
۰/۰۵۶	۰/۱۰۰	۰/۵۶۱	۵۶/۰۶۱	۰/۰۷۹	۰/۱۰۰	۰/۷۸۸	۷۸/۷۶۳	۰/۰۵۲	۰/۱۰۰	۰/۵۲۲	۵۲/۲۱۲	۸
۰/۰۳۵	۰/۰۸۵	۰/۴۰۹	۵۹/۰۹۱	۰/۰۵۱	۰/۰۸۵	۰/۵۹۴	۴۰/۵۹۱	۰/۰۵۰	۰/۰۸۵	۰/۵۸۲	۴۱/۷۸۵	۹
۰/۰۵۴	۰/۰۹۱	۰/۵۹۱	۴۰/۹۰۹	۰/۰۵۷	۰/۰۹۱	۰/۶۲۴	۳۷/۶۳۴	۰/۰۵۷	۰/۰۹۱	۰/۶۱۹	۳۸/۰۷۳	۱۰
۰/۰۴۷	۰/۰۷۴	۰/۶۳۶	۳۶/۳۶۶	۰/۰۴۵	۰/۰۷۴	۰/۶۱۶	۳۸/۴۴۱	۰/۰۴۵	۰/۰۷۴	۰/۶۱۱	۳۸/۹۴۲	۱۱
۰/۰۴۱	۰/۰۷۴	۰/۵۶۱	۴۳/۹۳۹	۰/۰۴۷	۰/۰۷۴	۰/۶۳۲	۳۶/۸۲۸	۰/۰۴۳	۰/۰۷۴	۰/۵۸۶	۴۱/۳۹۰	۱۲
۰/۵۷۰		TCCIU		۰/۶۶۵		TCCIU		۰/۵۸۲		TCCIU		
شاخص‌های زیست محیطی												
۰/۰۳۲	۰/۰۷۲	۰/۴۳۹	۵۶/۰۶۱	۰/۰۴۷	۰/۰۷۲	۰/۶۵۱	۳۴/۹۴۶	۰/۰۴۶	۰/۰۷۲	۰/۶۳۲	۳۶/۸۰۹	۱۳
۰/۰۴۴	۰/۰۸۶	۰/۵۱۵	۴۸/۴۸۵	۰/۰۵۴	۰/۰۸۶	۰/۶۲۹	۳۷/۰۹۷	۰/۲۵۶	۰/۰۸۶	۰/۶۴۷	۳۵/۳۰۸	۱۴
۰/۰۴۴	۰/۰۸۶	۰/۵۱۵	۴۸/۴۸۵	۰/۰۵۶	۰/۰۸۶	۰/۶۴۸	۳۵/۲۱۵	۰/۰۵۳	۰/۰۸۶	۰/۶۱۴	۳۸/۶۲۶	۱۵
۰/۰۴۱	۰/۰۸۲	۰/۵۰۰	۵۰/۰۰۰	۰/۰۵۲	۰/۰۸۲	۰/۶۴۲	۳۵/۷۵۳	۰/۰۴۹	۰/۰۸۲	۰/۶۰۵	۳۹/۴۹۴	۱۶
۰/۰۴۰	۰/۰۶۵	۰/۶۲۱	۳۷/۸۷۹	۰/۰۴۴	۰/۰۶۵	۰/۶۸۰	۳۱/۹۸۹	۰/۰۴۰	۰/۰۶۵	۰/۶۱۹	۳۸/۰۷۳	۱۷
۰/۰۴۸	۰/۰۷۷	۰/۶۲۱	۳۷/۸۷۹	۰/۰۵۲	۰/۰۷۷	۰/۶۶۹	۳۳/۰۶۵	۰/۰۴۸	۰/۰۷۷	۰/۶۲۴	۳۷/۵۹۹	۱۸
۰/۰۴۰	۰/۰۷۶	۰/۵۳۰	۴۶/۹۷۰	۰/۰۵۰	۰/۰۷۶	۰/۶۵۶	۳۴/۴۰۹	۰/۰۴۷	۰/۰۷۶	۰/۶۲۴	۳۷/۵۹۹	۱۹
۰/۰۴۷	۰/۰۷۶	۰/۶۲۱	۶۲/۱۲۱	۰/۰۵۱	۰/۰۷۶	۰/۶۷۲	۶۷/۲۰۴	۰/۰۴۸	۰/۰۷۶	۰/۶۳۰	۶۲/۹۵۴	۲۰
۰/۰۴۸	۰/۰۷۷	۰/۶۲۱	۶۲/۱۲۱	۰/۰۵۰	۰/۰۷۷	۰/۶۴۵	۶۴/۵۱۶	۰/۰۴۹	۰/۰۷۷	۰/۶۳۴	۶۳/۴۲۸	۲۱
۰/۰۴۰	۰/۰۷۷	۰/۵۱۵	۵۱/۵۱۵	۰/۰۵۳	۰/۰۷۷	۰/۶۸۵	۶۸/۵۴۸	۰/۰۵۰	۰/۰۷۷	۰/۶۴۸	۶۴/۸۵۰	۲۲
۰/۰۳۸	۰/۰۷۱	۰/۵۳۰	۵۳/۰۳۰	۰/۰۴۸	۰/۰۷۱	۰/۶۸۰	۶۸/۰۱۱	۰/۰۴۷	۰/۰۷۱	۰/۶۶۰	۶۶/۰۳۵	۲۳
۰/۰۳۸	۰/۰۸۲	۰/۴۷۰	۵۳/۰۳۰	۰/۰۵۱	۰/۰۸۲	۰/۶۲۱	۳۷/۹۰۳	۰/۰۵۱	۰/۰۸۲	۰/۶۲۹	۳۷/۱۲۵	۲۴
۰/۰۴۵	۰/۰۷۴	۰/۶۰۶	۳۹/۳۹۶	۰/۰۴۸	۰/۰۷۴	۰/۶۴۸	۳۵/۲۱۵	۰/۰۵۰	۰/۰۷۴	۰/۶۷۶	۳۲/۳۸۵	۲۵
۰/۵۴۵		TCCIU		۰/۶۵۵		TCCIU		۰/۶۳۴		TCCIU		
شاخص‌های اجتماعی												
۰/۰۳۷	۰/۰۶۶	۰/۵۶۱	۴۳/۹۳۹	۰/۰۴۰	۰/۰۶۶	۰/۶۰۸	۳۹/۱۲۷	۰/۰۴۳	۰/۰۶۶	۰/۶۵۸	۳۴/۲۰۲	۲۶

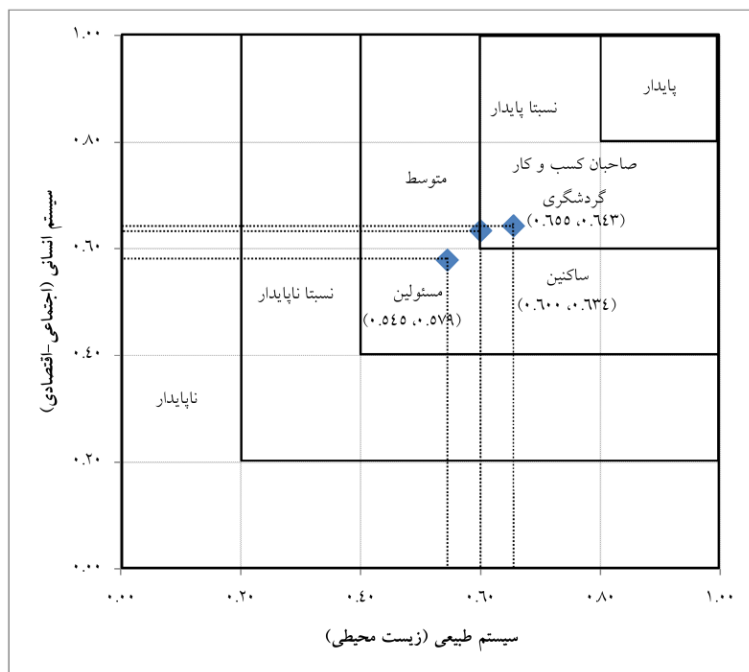

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

شاخص	ساکنان				صاحبان کسب و کار گردشگری				مسئولان			
	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU
۲۷	۵۸/۲۱۵	۰/۵۸۲	۰/۰۶۲	۰/۰۳۶	۵۵/۶۴۵	۰/۵۵۶	۰/۰۶۲	۰/۰۳۴	۵۰/۰۰۰	۰/۵۰۰	۰/۰۶۲	۰/۰۳۱
۲۸	۳۴/۲۰۲	۰/۶۵۸	۰/۰۵۸	۰/۰۳۸	۳۱/۹۸۹	۰/۶۸۰	۰/۰۵۸	۰/۰۴۰	۳۳/۳۳۳	۰/۶۶۷	۰/۰۵۸	۰/۰۳۹
۲۹	۳۹/۴۱۵	۰/۶۰۶	۰/۰۶۱	۰/۰۳۷	۳۸/۴۴۱	۰/۶۱۶	۰/۰۶۱	۰/۰۳۷	۴۳/۹۳۹	۰/۵۶۱	۰/۰۶۱	۰/۰۳۴
۳۰	۳۷/۳۶۲	۰/۶۲۶	۰/۰۵۰	۰/۰۳۱	۳۳/۰۶۵	۰/۶۶۹	۰/۰۵۰	۰/۰۳۳	۴۰/۹۰۹	۰/۵۹۱	۰/۰۵۰	۰/۰۲۹
۳۱	۵۷/۵۸۳	۰/۵۷۶	۰/۰۶۳	۰/۰۳۶	۶۸/۲۸۰	۰/۶۸۳	۰/۰۶۳	۰/۰۴۳	۶۲/۱۲۱	۰/۶۲۱	۰/۰۶۳	۰/۰۳۹
۳۲	۳۷/۵۲۰	۰/۶۲۵	۰/۰۵۸	۰/۰۳۶	۳۲/۵۲۷	۰/۶۷۵	۰/۰۵۸	۰/۰۳۹	۳۴/۸۴۸	۰/۶۵۲	۰/۰۵۸	۰/۰۳۸
۳۳	۳۵/۸۶۱	۰/۶۴۱	۰/۰۵۸	۰/۰۳۷	۴۳/۵۴۸	۰/۵۶۵	۰/۰۵۸	۰/۰۳۳	۴۵/۴۵۵	۰/۵۴۵	۰/۰۵۸	۰/۰۳۲
۳۴	۳۴/۰۴۴	۰/۶۶۰	۰/۰۵۸	۰/۰۳۸	۳۸/۱۷۲	۰/۶۱۸	۰/۰۵۸	۰/۰۳۶	۳۶/۳۶۴	۰/۶۳۶	۰/۰۵۸	۰/۰۲۷
۳۵	۶۲/۶۳۸	۰/۶۲۶	۰/۰۵۱	۰/۰۳۲	۶۴/۲۴۷	۰/۶۴۲	۰/۰۵۱	۰/۰۳۳	۵۴/۵۴۵	۰/۵۴۵	۰/۰۵۱	۰/۰۲۸
۳۶	۴۴/۳۹۲	۰/۴۴۴	۰/۰۵۵	۰/۰۲۴	۶۶/۳۹۸	۰/۶۶۴	۰/۰۵۵	۰/۰۳۶	۵۳/۰۳۰	۰/۵۳۰	۰/۰۵۵	۰/۰۲۹
۳۷	۳۸/۰۷۳	۰/۶۱۹	۰/۰۵۳	۰/۰۳۳	۶۳/۱۷۲	۰/۳۶۸	۰/۰۵۳	۰/۰۲۰	۵۳/۰۳۰	۰/۴۷۰	۰/۰۵۳	۰/۰۲۵
۳۸	۳۶/۹۶۷	۰/۶۳۰	۰/۰۵۶	۰/۰۳۵	۳۱/۷۲۰	۰/۶۸۳	۰/۰۵۶	۰/۰۳۸	۳۶/۳۶۴	۰/۶۳۶	۰/۰۵۶	۰/۰۳۵
۳۹	۳۴/۰۴۴	۰/۶۶۰	۰/۰۴۸	۰/۰۳۲	۴۲/۴۷۳	۰/۵۷۵	۰/۰۴۸	۰/۰۲۸	۳۹/۳۹۴	۰/۶۰۶	۰/۰۴۸	۰/۰۲۹
۴۰	۳۳/۱۷۵	۰/۶۶۸	۰/۰۴۷	۰/۰۳۱	۳۱/۹۸۹	۰/۶۸۰	۰/۰۴۷	۰/۰۳۲	۳۷/۸۷۹	۰/۶۲۱	۰/۰۴۷	۰/۰۲۹
۴۱	۳۵/۳۰۸	۰/۶۴۷	۰/۰۵۲	۰/۰۳۴	۳۳/۰۶۵	۰/۶۶۹	۰/۰۵۲	۰/۰۳۵	۳۶/۳۶۴	۰/۶۳۶	۰/۰۵۲	۰/۰۳۳
۴۲	۵۹/۷۱۶	۰/۵۹۷	۰/۰۵۵	۰/۰۳۳	۶۰/۷۵۳	۰/۶۰۸	۰/۰۵۵	۰/۰۳۳	۶۲/۱۲۱	۰/۶۲۱	۰/۰۵۵	۰/۰۳۴
۴۳	۶۲/۰۸۵	۰/۶۲۱	۰/۰۵۰	۰/۰۳۱	۶۲/۳۶۶	۰/۶۲۴	۰/۰۵۰	۰/۰۳۱	۶۲/۱۲۱	۰/۶۲۱	۰/۰۵۰	۰/۰۳۱
	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU	TCCIU

مأخذ: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول ۴، طبق نقشه BTS، شکل ۱ نشان‌دهنده درجه پایداری نظام انسانی (مؤلفه‌های اجتماعی - اقتصادی) در مقابل نظام طبیعی (مؤلفه زیست‌محیطی) از دیدگاه ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری، و مسئولان است. بر این اساس، از دیدگاه ساکنان، نظام انسانی با درجه پایداری ۰/۶۳۴ و نظام طبیعی با درجه پایداری ۰/۶۰۰ در طبقه نسبتاً پایدار بارومتر پایداری قرار دارند؛ همچنین، از دیدگاه صاحبان کسب و کار گردشگری، نظام انسانی با درجه پایداری ۰/۶۴۳ و نظام طبیعی با درجه پایداری ۰/۶۵۵ در طبقه نسبتاً پایدار بارومتر پایداری قرار دارند؛ از دیدگاه مسئولان نیز نظام انسانی با درجه پایداری ۰/۵۷۹ و نظام طبیعی با درجه پایداری ۰/۵۴۵ در طبقه متوسط بارومتر پایداری قرار گرفته‌اند.

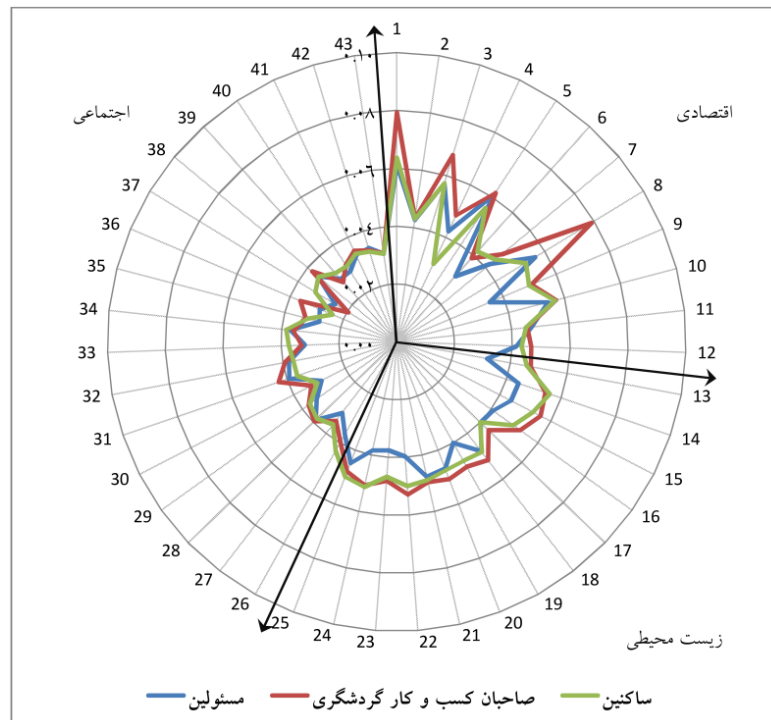
مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۱- بارومتر پایداری گردشگری (BTS) از دیدگاه ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری، و مسئولان

در شکل ۲ نیز درجه پایداری شاخص‌های منفرد گردشگری در مقایسه با یکدیگر بر روی نقشه ATSI از دیدگاه ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری، و مسئولان نشان داده شده است. بر این اساس، از دیدگاه ساکنان، بالاترین درجه پایداری مربوط به شاخص ۱ (گردشگری موجب ایجاد و افزایش فرصت‌های شغلی برای ساکنان شده است) می‌باشد. در همین زمینه، شاخص ۳۶ (گردشگری موجب ارتقای سطح زندگی مردم شده است) از کمترین درجه پایداری در بین شاخص‌های منفرد توسعه پایدار گردشگری برخوردار است. از دیدگاه صاحبان کسب و کار گردشگری نیز بالاترین درجه پایداری به شاخص ۱ (گردشگری موجب ایجاد و افزایش فرصت‌های شغلی برای ساکنان شده است) و شاخص ۸ (گردشگری موجب

تبیین اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

کاهش بیکاری شده است) اختصاص دارد. در همین زمینه، شاخص ۳۷ (گردشگری موجب بهبود امکانات تفریحی برای جامعه محلی شده است) از کمترین درجه پایداری در بین شاخص‌های منفرد توسعه پایدار گردشگری برخوردار است. همچنین، از دیدگاه مسئولان، بالاترین درجه پایداری به شاخص ۱ (گردشگری موجب ایجاد و افزایش فرصت‌های شغلی برای ساکنان شده است) و شاخص ۵ (گردشگری موجب متنوع‌سازی مشاغل شده است) مربوط می‌شود. در همین زمینه، شاخص ۳۷ (گردشگری موجب بهبود امکانات تفریحی برای جامعه محلی شده است) از کمترین درجه پایداری در بین شاخص‌های منفرد توسعه پایدار گردشگری برخوردار است.

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۲- نقشه ATSI از دیدگاه ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری، و مسئولان

از نتایج به دست آمده در جدول ۴ به منظور محاسبه باقی مانده ظرفیت تحمل گردشگری استفاده شده است. بر این اساس، باقی مانده ظرفیت تحمل گردشگری هر مؤلفه طبق رابطه (۸) و باقی مانده کل ظرفیت تحمل گردشگری طبق رابطه (۹) محاسبه شده، که نتایج آن در جدول ۵ آمده است.

بر این اساس، باقی مانده ظرفیت تحمل جامعه محلی از دیدگاه ساکنان برابر با ۶۱ درصد و همچنین، از دیدگاه صاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولان، به ترتیب، برابر با ۶۴/۷ و ۵۶/۹ درصد محاسبه شده است. بنابراین، با در نظر گیری طبقه بندی بارومتر پایداری پرسکات-آلن، میزان ظرفیت تحمل جامعه محلی از دیدگاه ساکنان و صاحبان کسب و کار گردشگری در طبقه ۰/۸۰-۰/۶۱ قرار می گیرد، که نشان دهنده وضعیت نسبتاً پایدار است. در این میان، از دیدگاه مسئولان، میزان ظرفیت تحمل جامعه محلی در طبقه ۰/۶۰-۰/۵۱ قرار می گیرد، که نشان دهنده وضعیت متوسط است.

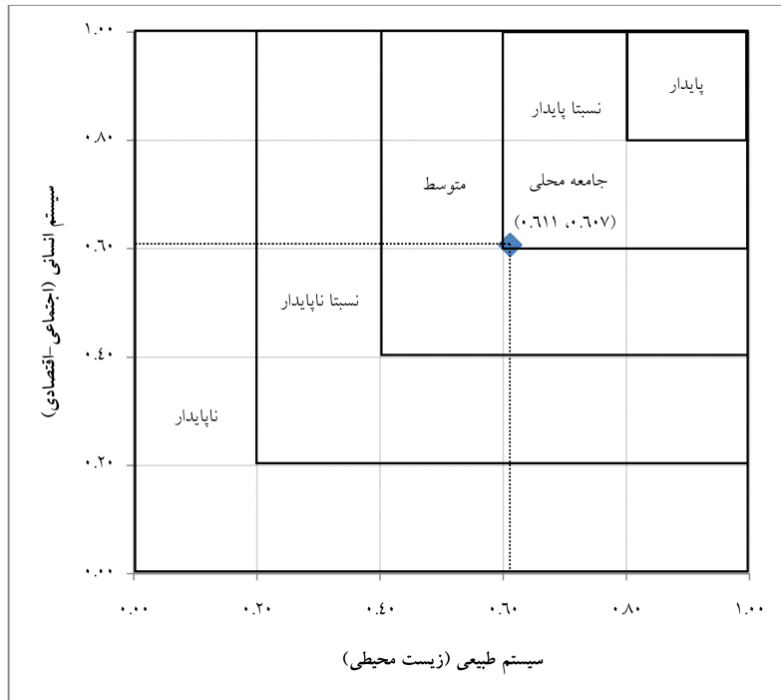
جدول ۵- باقی مانده ظرفیت تحمل جامعه محلی

حوزه	ساکنان			صاحبان کسب و کار گردشگری			مسئولان		
	RCCT	TCCIU	CIV	RCCT	TCCIU	CIV	RCCT	TCCIU	CIV
اقتصادی	۰/۲۱۱	۰/۵۸۲	۰/۳۶۲	۰/۲۴۱	۰/۶۶۵	۰/۳۶۲	۰/۲۰۶	۰/۵۷۰	۰/۳۶۲
زیست محیطی	۰/۱۹۳	۰/۶۳۴	۰/۳۰۵	۰/۲۰۰	۰/۶۵۵	۰/۳۰۵	۰/۱۶۶	۰/۵۴۵	۰/۳۰۵
اجتماعی	۰/۲۰۶	۰/۶۱۸	۰/۳۳۳	۰/۲۰۷	۰/۶۲۱	۰/۳۳۳	۰/۱۹۶	۰/۵۸۹	۰/۳۳۳
	۰/۶۱۰	TRCCT		۰/۶۴۷	TRCCT		۰/۵۶۹	TRCCT	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در شکل ۳، بر اساس نقشه BTS، درجه پایداری نظام انسانی (مؤلفه‌های اجتماعی-اقتصادی) در مقابل نظام طبیعی (مؤلفه زیست محیطی) از دیدگاه جامعه محلی نشان داده شده است. نظام انسانی با درجه پایداری ۰/۶۰۷ و نظام طبیعی با درجه پایداری ۰/۶۱۱ در طبقه نسبتاً پایدار بارومتر پایداری گردشگری قرار گرفته است.

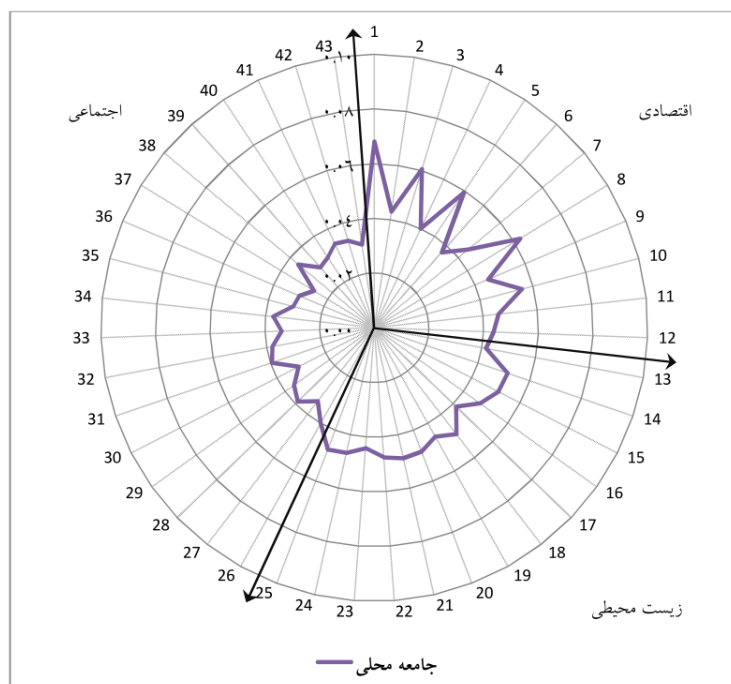
تبيين اثرات توسعه گردشگری روستایی بر.....

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۳- بارومتر پایداری گردشگری (BTS) از دیدگاه جامعه محلی

در شکل ۴ نیز درجه پایداری شاخص‌های منفرد گردشگری در مقایسه با یکدیگر بر روی نقشه ATSI از دیدگاه جامعه محلی نشان داده شده است. بر این اساس، بالاترین درجه پایداری به شاخص ۱ (گردشگری موجب ایجاد و افزایش فرصت‌های شغلی برای ساکنان شده است) اختصاص دارد. در همین زمینه، شاخص ۳۷ (گردشگری موجب بهبود امکانات تفریحی برای جامعه محلی شده است) از کمترین درجه پایداری در بین شاخص‌های منفرد توسعه پایدار گردشگری برخوردار است.

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۴- نقشه آمونبای شاخص‌های پایداری گردشگری (ATSI) از دیدگاه جامعه محلی
 در مجموع، با توجه به جدول ۶، باقی‌مانده ظرفیت تحمل جامعه محلی برابر با ۶۰/۹ درصد محاسبه شده است. بر این اساس، با توجه به پارامتر به‌دست آمده (۰/۶۰۹)، ظرفیت تحمل جامعه محلی با قرارگیری در طبقه ۰/۸۰-۰/۶۱ از وضعیت نسبتاً پایدار برخوردار است.

جدول ۶- باقی‌مانده ظرفیت تحمل جامعه محلی

جامعه محلی			حوزه
RCCT	TCCIU	CIV	
۰/۲۱۹	۰/۶۰۶	۰/۳۶۲	اقتصادی
۰/۱۸۶	۰/۶۱۱	۰/۳۰۵	زیست محیطی
۰/۲۰۳	۰/۶۰۹	۰/۳۳۳	اجتماعی
۰/۶۰۹		TRCCT	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتیجه گیری و پیشنهادها

تحقیق حاضر با هدف برآورد ظرفیت تحمل جامعه محلی روستای کندلوس نسبت به توسعه گردشگری انجام پذیرفته است. برای برآورد ظرفیت تحمل جامعه محلی، دیدگاه سه گروه شامل ساکنان، صاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولان در خصوص مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که از دیدگاه ساکنان و صاحبان کسب و کار گردشگری، سطح پایداری گردشگری در طبقه نسبتاً پایدار بارومتر پایداری قرار دارد. با این همه، صاحبان کسب و کار گردشگری در مقایسه با ساکنان، دیدگاهی مثبت‌تر نسبت به سطح پایداری گردشگری دارند؛ این موضوع را می‌توان این‌گونه توجیه کرد که گروه صاحبان کسب و کار گردشگری، با توجه به منافع اقتصادی خود از حضور گردشگران، طبیعتاً بیشتر به اثرات مثبت گردشگری توجه می‌کنند و به اثرات منفی آن توجه کمتری نشان می‌دهند. در این میان، بر اساس نظر مسئولان، سطح پایداری گردشگری در طبقه متوسط ارزیابی شده، که نسبت به دو گروه دیگر (ساکنان و صاحبان کسب و کار گردشگری)، سطح پایداری کمتری را نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد که ارزیابی پایین‌تر سطح پایداری گردشگری از دیدگاه مسئولان، ناشی از توجه تخصصی‌تر آنها به مسائل زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی است و از این رو، مسئولان از دیدگاهی سخت‌گیرانه‌تر در مقایسه با دو گروه دیگر برخوردارند.

در مجموع، بر اساس بارومتر پایداری پرسکات- آلن، با توجه به پارامتر به دست آمده (۰/۶۲۹)، ظرفیت تحمل جامعه محلی در محدوده مطالعاتی با قرارگیری در طبقه ۰/۸۰-۰/۶۱ از وضعیت نسبتاً پایدار برخوردار است. بنابراین، می‌توان چنین برداشت کرد که جامعه محلی نسبت به گردشگری نگرش مثبت دارد و از توسعه آن حمایت می‌کند. در نتیجه، ضروری است که با بهره‌گیری از توان‌های موجود در راستای توسعه پایدار گردشگری در روستای کندلوس، برنامه‌ریزی‌های لازم به منظور جذب گردشگران بیشتر بدین منطقه در دستور کار مدیران و متولیان گردشگری قرار گیرد.

مقایسه تحقیق حاضر با مطالعات پیشین حاکی از تفاوت‌ها و شباهت‌هایی میان آنهاست. در حوزه ظرفیت تحمل جامعه محلی، مرور ادبیات نشان می‌دهد که نحوه نگرش جامعه میزبان به گردشگری (و اثراتی که این جامعه درک می‌کند) از جمله شاخص‌های کلیدی در بررسی آستانه ظرفیت تحمل مقاصد گردشگری است (O'Reilly, 1986). از این رو، به منظور درک و ارزیابی مداوم عقاید، طرز فکر و تصورات ساکنان نسبت به توسعه گردشگری، عمدتاً از شاخص‌های ذهنی استفاده می‌شود. بر این اساس، در تحقیقات مختلف، به منظور ارزیابی ظرفیت تحمل جامعه محلی، به سنجش نگرش ساکنان نسبت به اثرات مثبت و منفی توسعه گردشگری بر اساس شاخص‌های مختلف پرداخته شده است (Aligholizadeh Firouzjaei et al., 2014; Ghadami et al., 2011; Adeli, 2012; Lepp, 2007; McGehee and Andereck, 2004; Rahnamaei et al., 2008; Seifodini et al., 2010; Ziaee and Torabian, 2010)

در اغلب تحقیقات یادشده، سنجش ظرفیت تحمل جامعه محلی با استفاده از آمار استنباطی و بررسی وجود روابط همبستگی بین متغیرها انجام پذیرفته است. اما در تحقیق حاضر، به منظور بررسی ظرفیت تحمل جامعه محلی، برای اولین بار در تحقیقات داخلی، از روشی جدید استفاده شده است، به گونه‌ای که در این روش، فرض بر این است که یک مقصد گردشگری، پیش از هر گونه اقدامی، دارای ظرفیت تحمل صد درصد است و به مرور، با توسعه گردشگری، از ظرفیت آن کاسته می‌شود. نتیجه حاصل از این روش بیانگر میزان باقی‌مانده ظرفیت تحمل جامعه محلی در خصوص توسعه گردشگری و همچنین، درجه‌بندی وضعیت پایداری آن است.

منابع

1. Adeli, S. (2012). A survey of the attitude of the host community towards tourism and its consequences in a historical living context. *Journal of Fine Arts, Architecture and Urbanism*, 4: 81-94. (Persian)
2. Ahmadi, A., Ajili, A., Forouzani, M. and Yazdanpanah, M. (2017). Factors affecting satisfaction and support of tourism in rural areas (case study:

- Masjedsoleiman, Andika and Lali counties). *Journal of Social Studies & Tourism*, 3(2): 61-68. (Persian)
3. Aligholizadeh Firouzjaei, N., Ramezanzad Lesbouei, M. and Esmaeili, M. (2014). Assessment of attitude of the host community to the development of tourism in rural areas of desert regions: a case study of rural areas of Khour and Biabanak. *Journal of Geographical Studies of Arid Regions*, 18: 37-53. (Persian)
  4. Anabestani, A., Mozafari, Z. and Peyvand, A. (2019). Attitude of the local community towards urban peripheral adjacent tourism sites case: Baghrood in Neyshabur. *Journal of Urban Peripheral Development*, 1(2): 121-136. (Persian)
  5. Andereck, K.L. and Vogt, C. A. (2000). The relationship between residents' attitudes toward tourism and tourism development options. *Journal of Travel Research*, 39(1): 27-36.
  6. Beeton, S. (2006). Community development through tourism: Landlinks Press.
  7. Bhattacharya, A.K. and Suchitra, B. (2003). Relevance of carrying capacity and eco-development linkages for sustainable ecotourism. *Indian Forester*, 129(3): 332-340.
  8. Blank, U. (1989). The community tourism industry imperative: the necessity, the opportunities, its potential. Venture Pub., State College.
  9. Blešić, I., Pivac, T., Besermenji, S., Ivkov-Džigurski, A. and Košić, K. (2014). Residents' attitudes and perception towards tourism development: a case study of rural tourism in Dragacevo, Serbia. *Eastern European Countryside*, 20(1): 151-165.
  10. Cooke, K. (1982). Guidelines for socially appropriate tourism development in British Columbia. *Journal of Travel Research*, 21(1): 22-28.
  11. Ferdowsi, S. (2018). Estimating the coastal tourism carrying capacity for sustainable tourism development: a case study of Bandar Gaz. MA Thesis, University of Tehran, Tehran. (Persian)
  12. García, F.A., Vázquez, A.B. and Macías, R.C. (2015). Resident's attitudes towards the impacts of tourism. *Tourism Management Perspectives*, 13: 33-40.
  13. Garfield, J., Le, L., Zieffler, A. and Ben-Zvi, D. (2015). Developing students' reasoning about samples and sampling variability as a path to expert statistical thinking. *Educational Studies in Mathematics*, 88(3): 327-342.

14. Ghadami, M., Rezaei, N. and Sanaei, M (2011). Investigating coastal tourism carrying capacity in the framework of social and security dimensions. *Journal of Mazandaran Law Enforcement*, 5: 9-30. (Persian)
15. Gursoy, D., Jurowski, C. and Uysal, M. (2002). Resident attitudes: a structural modeling approach. *Annals of Tourism Research*, 29(1): 79-105. Hernandez, S.A., Cohen, J. and Garcia, H.L. (1996). Residents' attitudes towards an instant resort enclave. *Annals of Tourism Research*, 23(4): 755-779.
16. Kim, K. (2002). The effects of tourism impacts upon quality of life of residents in the community. Virginia Tech.
17. Lankford, S.V. and Howard, D.R. (1994). Developing a tourism impact attitude scale. *Annals of Tourism Research*, 21(1): 121-139.
18. Lepp, A. (2007). Residents' attitudes towards tourism in Bigodi village, Uganda. *Tourism Management*, 28(3): 876-885.
19. Martin, B.S. and Uysal, M. (1990). An examination of the relationship between carrying capacity and the tourism lifecycle: management and policy implications. *Journal of Environmental Management*, 31(4): 327-333.
20. McGehee, N.G. and Andereck, K.L. (2004). Factors predicting rural residents' support of tourism. *Journal of Travel Research*, 43(2): 131-140.
21. Monterrubio, C., Osorio, M. and Benítez, J. (2018). Comparing enclave tourism's socioeconomic impacts: a dependency theory approach to three state-planned resorts in Mexico. *Journal of Destination Marketing and Management*, 8: 412-422.
22. O'Reilly, A. M. (1986). Tourism carrying capacity: concept and issues. *Tourism Management*, 7(4): 254-258.
23. Pourashouri, S.Z. (2001). Optimal solutions for environmental development in coastal tourism. Tehran: Publication of Environmental Protection Agency. (Persian)
24. Prescott-Allen, R. (1997). Barometer of Sustainability: measuring and communicating wellbeing and sustainable development. IUCN, Gland, CH.
25. Rahnamaei, M.T., Farhoudi, R., Dittmann, A. and Ghadami, M. (2008). Investigating tolerance capacity of the tourist destination region with emphasis on the host community: a case study in the Kalardasht County. *Journal of Human Geography Research*, 66: 17-33. (Persian)
26. Sankar, T.C. (2003). Carrying capacity of protected areas with respect to tourism activities: case studies from Bandhavgarh and Pench National Parks. MRM Dissertation, Indian Institute of Forest Management, India.
27. SCI (2016). Population and housing census. Tehran: Statistical Center of Iran (SCI). Available at <https://www.amar.org.ir/english>. Retrieved at 18 September, 2018. (Persian)

28. Seifodini, F., Shabanifard, M., Hosseini, A. and Rashidi, M. (2010). Measuring the quality and capacity of urban tourism based on the behavioral pattern of tourists and the host community: a case study of Isfahan County. *Journal of Human Geography Research*, 71: 67-87. (Persian)
29. Sroyetch, S. (2016). The mutual gaze: host and guest perceptions of socio-cultural impacts of backpacker tourism: a case study of the Yasawa Islands, Fiji. *Journal of Marine and Island Cultures*, 5(2): 133-144.
30. Wight, P. (1993). Ecotourism: ethics or eco-sell? *Journal of Travel Research*, 31(3): 3-9.
31. Ziaee, M. and Torabian, P. (2010). Measuring the acceptable level of social impact of tourists on local communities in Iran: study of rural settlements in the Parishan wetland. *Journal of Geography*, 27: 205-225. (Persian)